

§ 213

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto varavaltuutettu Anna Karhumaan talousarvioaloitteesta Psykologipalveluiden turvaaminen peruskouluihin ja toiselle asteelle

HEL 2023-007038 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi aloitteesta seuraavan lausunnon:

Valtaosa suomalaisista lapsista ja nuorista voi hyvin, mutta erot hyvinvoinnissa ovat polarisoituneet ja osa lapsista ja nuorista voi entistä huonommin ja ongelmat kasautuvat. Lisäksi koronapandemia on vaikuttanut osaltaan lasten ja nuorten hyvinvointiin. Tuore kouluterveyskysely antaa ennakkotietojen (THL, Sotkanet) pohjalta viitteitä, että lasten ja nuorten mielenterveyden ja hyvinvoinnin haasteet eivät ole helpottaneet koronapandemian jälkeen, vaan päinvastoin lisääntyneet. Hyvinvoinnin edistäminen ja ongelmien varhainen tunnistaminen sekä ennalta ehkäisy on tärkeää, jotta ongelmat eivät vaikeudu ja pitkity.

Psykologien saatavuudessa on valtakunnallisia ongelmia, jotka näkyvät jossain määrin myös Helsingissä. Kaskon ja Sotepen yhteistyössä mietitään keinoja psykologien saatavuuden parantamiseen. Helsinki ja muu pääkaupunkiseutu poikkeaa paljon muusta maasta muun muassa korkean maahanmuuttajataustaisen väestön takia. Myös erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrä on korkea. Näiden oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnista ja oppimisesta huolehtimiseen tarvitaan resursseja. Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä on tunnistettu erityisiä haasteita lasten ja nuorten jatko-opintopoluissa mielenterveysongelmien myötä. Aiemmin noin 4% nuorista oli toisen asteen opintojen ulkopuolella ja nyt oppivelvollisuuden laajentumisen myötä he ovat koulussa. Palvelutarpeet nähdään ja tunnistetaan tämän vuoksi aiempaa paremmin. Oppivelvollisten tuva-koulutuksessa erityisen tuen opiskelijoiden osuus vaihtelee toimipaikoittain 24-59% välillä ja vieraskielisten oppivelvollisten tuva-opiskelijoiden osuus 42%. Erityisesti nämä nuoret tarvitsevat opiskeluhuollon tukea enemmän ja oppivelvollisuuden lainsäädännön mukaan toisen asteen koulutuksen järjestäjän velvoite on tätä tukea ja palveluita järjestää. Psykologien puute vie voimavaroja juuri näiden kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien opiskelijoiden tuesta.

Helsingin kaupunki on pyrkinyt selkiyttämään lasten ja nuorten mielenterveystyötä sekä kaupungin sisäisesti että HUS:in kanssa. Esimerkkeinä tehdyistä toimenpiteistä ovat lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjujen kuvauksien laatiminen ja nuorille sopivien matalan kyn-

nyksen Mieppi-palvelujen avaaminen. Lisäksi on avattu kaupungin oma lastenpsykiatrisen yksikkö. Myös CA (common approach) -malli on otettu käyttöön. Mallin avulla saadaan parannettua yhteistä käsitystä siitä, mistä aineksista lasten ja nuorten hyvinvointi koostuu. Ennaltaehkäisevään työhön on keskitytty mm. panostamalla tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen sekä sitouttavan koulu yhteistyön kautta, jonka tarkoituksena on vähentää ja ennaltaehkäistä poissaoloja sekä luoda kouluihin myönteistä toimintakulttuuria.

Helsinki on aiemmin lisännyt kouluissa ja oppilaitoksissa toimivien psykologien määrää mm. hankerahojen ja tarveperustaisen rahoituksen avulla. Opiskeluhuollon rahoitus muuttui 1.1.2023 alkaen, kun järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille. Jatkossa Helsingissä hyvinvointialue vastaa opiskeluhuollon palvelusta, jonka kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa. Opetus- ja kulttuuriministeriön sekä kaupungin/kasvatuksen ja koulutuksen rahoituksen kautta ei ole voitu enää palkata psykologeja, mutta valtioneuvosto on viime vuonna muuttanut oppilas- ja opiskelijahuoltolakia siten, että siinä on säädetty sitova mitoitus koulun psykologipalveluille. Mitoitus on yksi psykologi/780 oppijaa 1.8.2023 alkaen. Tämä mitoitus on aika lähellä Helsingin aiempaa tilannetta. Elokuun lopussa psykologien määrä henkilötyövuosina suhteessa mitoitustarpeeseen (tae23 oppilasmääräennuste) on perusopetuksessa 56/73, lukio- ja ammatillisessa koulutuksessa 38/40 ja ruotsinkielisissä palveluissa 8/9. Vuodelle 2023 psykologipalveluihin on budjetoitu 6,9 miljoonaa euroa ja vuodelle 2024 esitetään 8,3 miljoonaa euroa. Uusi mitoitus ja palkankorotukset ovat kasvattaneet kustannuksia. Opiskeluhuollon talousarvio tehdään yhteistyössä Sotepen kanssa. Opiskeluhuollon talouden ja toiminnan ennusteet käydään läpi Sotepen kanssa säännöllisesti.

Kaupunkistrategian 2021-2025 tavoitteiden saavuttamiseksi opiskelijoiden yksilöllisen tuen näkökulmasta riittävien psykologipalveluiden varmistaminen talousarviossa palveluiden tuottamiseen on myös kriittinen kilpailutekijä niin psykologien määrässä kuin pysyvyydessä pääkaupunkiseudulla. Helsingissä koulupsykologien palkkataso on alle valtakunnan keskiarvon ja tämä on osaltaan heikentänyt tilannetta. Lähihyvinvointialueiden palkkojen nostamiset ovat aiheuttaneet Helsingille rekrytointihaasteita. On myös odotettavissa, että Helsingin tilanne voi heikentyä lähivuosina, kun hyvinvointialueet lisäävät samanaikaisesti psykologeja lakisääteisen mitoituksen mukaiseksi. Psykologipalveluihin tulee saada riittävä rahoitus valtiolta sote-rahoituksen kautta.

Koulun ja oppilaitoksen ammattilaisten hyvällä yhteistyöllä ja siihen sisältyvällä koulun psykologityöllä on merkittäviä terveysvaikutuksia lasten ja nuorten elämässä ja syrjäytymisen ehkäisemisessä. Riittämättömät palvelut heikentävät erityisesti heikoimmassa asemassa olevien

lasten ja nuorten jatko-opintoja ja opiskelua. Riittävä ja varhainen psykologipalveluiden saanti lapsille ja nuorille sekä ammatillisessa koulutuksessa oleville aikuisille ennalta ehkäisee ongelmien pitkittymistä ja syvenemistä sekä ongelmien siirtymistä sukupolvelta toiselle.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarvioehdotuksessa 2024 ei ole varauduttu aloitteen mukaisiin lisämäärärahatarpeisiin.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Lotta Lempinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37413
lotta.lempinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, psykologipalveluiden turvaaminen peruskouluihin ja toiselle asteelle, Karhumaa Anna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kasvatus- ja koulutuslautakunnalta on pyydetty lausuntoa varavaltuutettu Anna Karhumaan ja 1 muun allekirjoittaneen 24.5.2023 jättämästä talousarvioaloitteesta, joka koskee psykologipalveluiden turvaamista peruskouluihin ja toiselle asteelle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Lotta Lempinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37413
lotta.lempinen(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, psykologipalveluiden turvaaminen peruskouluihin ja toiselle asteelle, Karhumaa Anna

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

12.09.2023

Asia/10

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 05.09.2023 § 191

HEL 2023-007038 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

05.09.2023 Pöydälle

Pöydällepanoehdotus:
Ozan Yanar: Pyytäisin pöydälle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti Ozan Yanarin ehdotuksesta panna asian pöydälle.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Lotta Lempinen, erityissuunnittelija, puhelin: 310 37413
lotta.lempinen(a)hel.fi